ԱՇՈՏ ԲԱՅԱԴՅԱՆ

ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
Մ. ՔՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԱՇՈՏ ԲԱՅԱԴՅԱՆ

ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն
2013

ՀՏԴ 338.432(479.25)
ԳՄԴ 65.9(2Հ)325
Բ 260

Տպագրվել է ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Բայադյան Ա. Հ.

Բ 260 ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները / Ա. Հ. Բայադյան.- Եր: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013.- 144 էջ:

Աշխատանքը նվիրված է Հայաստանի գյուղատնտեսության արդի և հեռանկարային զարգացման հիմնախնդիրներին ու դրանց լուծման ուղիներին: Հատկապես այդ առումով հատուկ ուշադրություն է հատկացվել պարենային ապահովվածության մակարդակի բարձրացմանը, սննդամթերքի անվտանգությանը և հիմնական մթերքների ինքնաբավության նվազագույն մակարդակի ապահովմանը: Ներառված են տեղական արտադրության մրցունակության բարձրացման, ինչպես նաև ներմուծվող պարենամթերքի փոխարինմամբ և արտահանման ուղղվածություն ունեցող գյուղատնտեսական արտադրանքի զարգացման հարցերը:

Անհրաժեշտություն ենք համարել անդրադարձ կատարել նաև պետության կողմից ֆինանսական աջակցությանը ագրարային ոլորտին, հաշվի առնելով դրանց իրականացման ուղղությունները ու կարգավորման մեխանիզմները: Միաժամանակ աշխատանքում խորապես ուսումնասիրված են ոլորտում վերամշակվող հումքի մթերման արդյունաբերական կազմակերպությունների և ինտեգրացիոն հարաբերությունների արդյունաբերության զարգացման և բարելավման հիմնական ուղիները:

Սույն աշխատանքը օգտակար կլինի ոլորտի գիտական աշխատողների և համապատասխան մասնագետների համար:

ՀՏԴ 338.432 (479.25)
ԳՄԴ 65.9(2Հ) 325

ISBN 978-5-8080-1011-6

© ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2013

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ԱՌԱՋԱԲԱՆ 5

ԳԼՈՒԽ 1. ՊԱՐԵՆԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՁԵՌՔԲԵՐՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՍՆՆԴԻ ԼԻԱՐԺԵՔՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ 9

1.1. Պարենապահովման ձեռքբերումները և հնարավորությունները ագրարային ոլորտում 9

1.2. Պարենամթերքների զամբյուղի կալորիականությունը, լիարժեքությունը և դրանց համալրման հեռանկարային ռազմավարությունը 14

ԳԼՈՒԽ 2. ԲՈՒՍԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱԼՐՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ 29

2.1. Հացամթերքների պաշարներն ու դրանց համալրման ուղիները 29

2.2. Կարտոֆիլի պաշարները և դրանց համալրման ուղիները 38

2.3. Բոստան-բանջարեղենի պաշարները և դրանց համալրման ուղիները 41

2.4. Պտուղների և հատապտուղների պաշարներն ու դրանց համալրման ուղիները 51

2.5. Խաղողի պաշարներն ու դրանց համալրման ուղիները 57

2.6. Ծխախոտի պաշարները և դրանց օգտագործման կարգավորման հիմնահարցերը 61

2.7. Շաքարի և հրուշակեղենի պաշարներն ու դրանց համալրման ուղիները 64

ԳԼՈՒԽ 3. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ 68

ԳԼՈՒԽ 4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆԸ ԽԹԱՆՈՂ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ 77

4.1. Արտադրանքի ինքնարժեքը և արտադրության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ գյուղացիական տնտեսություններում (բուսաբուծական հիմնական արտադրատեսակների օրինակով) 77

4.2. Գյուղատնտեսության զարգացմանը խթանող առաջիկա հիմնահարցերը (պետական աջակցության ուղղությունների, մեխանիզմների վերաբերյալ) 85

ԳԼՈՒԽ 5. ՀՀ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՀՈՒՄՔ ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑԻՈՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵ-ՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈՒ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 89

5.1. ՀՀ գյուղատնտեսական հումք վերամշակող արդյունա-բերական կազմակերպությունների զարգացման և բարելավման հիմնական ուղղությունները 89

5.2. Ագրարային ոլորտում ինտեգրացիոն հարաբերությունների արդյունավետության ապահովման հիմնահարցերը 97

5.3 Գյուղատնտեսական համայնքների գործունեության բարելավման հիմնական ուղղությունները 104

5.4 Գյուղատնտեսության արտադրական ճյուղերում և առանձին ոլորտներում կատարված աշխատանքները և արդյունքները 2012 թվականին 112

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 120

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ 134